

Naučná stezka Karlovské bučiny

Přírozená obnova lesa

V hospodářském lese se obnova děje většinou uměle. Vykácené plochy jsou osazovány sazenicemi vypěstovanými v lesních školkách. Druhovú skladbu budoucího porostu je volena cíleně, podle charakteru stanoviště a kategorie lesů. Do porostní směsi patří tzv. základní dřeviny, jako je např. smrk ztepilý, buk lesní, borovice lesní apod., meliorační a zpevňující dřeviny, což jsou zejména listnáče a jedle bělokorá a nakonec se v porostní směsi vyskytují dřeviny přimíšené a vtroušené. Úloha jednotlivých druhů dřevin v porostní směsi se mění v závislosti na stanovišti.

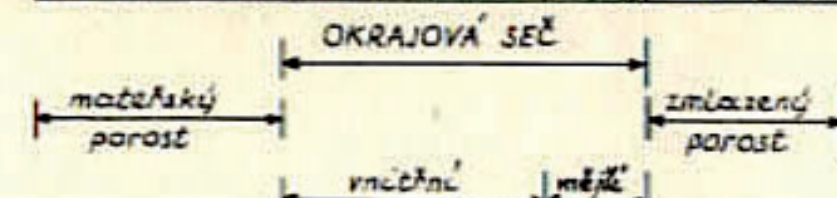
Jedním z důležitých cílů obnovního postupu by mělo být dosažení přírozené obnovy alespoň na části plochy, pokud nejde o porosty v nichž je z genetických důvodů přírozená obnova žádoucí v celé ploše. V Karlovských bučinách je mimo NPR vyhlášena také genová základna pro buk lesní.

Zakladním úkolem lesníka při obnově lesa přírozenou cestou je maximálně podporovat plochy, kde již přírozená obnova nastala. Zejména je třeba hospodařit se světlem, které je stěžejní pro vývoj mladých stromků, nejdříve tzv. nálet, později nárost. Ve zdravém lese a na vhodném stanovišti mnohdy stačí matečný porost proředit (prosvětlit) a na zabuřenělých lokalitách s bohatší půdou také připravit půdu, aby došlo k ujmoutí spadlých semen.

Obnova uvolněných okrajů světlem bočním

schéma okrajové seče postupné

Přírozená obnova lesa se dá realizovat za pomoci modelových obnovních sečí.

Seč clonná

Jedna ze základních obnovních sečí, kdy nový porost vzniká pod ochranou (clonou) mateřského porostu. Její podstatou je záměrné postupné snižování zápoje mateřského porostu tak, aby byly vytvořeny optimální podmínky pro nasazení, ujmoutí se a odrůstání náletu a nárostu (popř. podsíjí a podsadeb). Pěstební pravidla pro obnovu lesních porostů (nejdříve bukových, později i borových a jedlových) clonným způsobem stanovil a v praxi rozšířil již koncem 18. stol. německý lesník G. L. Hartig. V polovině století 19. jiný německý lesník K. J. Heyer upřesnil a vymezil jednotlivé fáze clonné seče. Základní technika tohoto způsobu obnovy má dodnes obecnou platnost a je známa jako Hartig-Heyerova velkoplošná clonná seč. V klasické podobě je charakterizována čtyřmi fázemi, t.j. sečí přípravnou, sečí semennou, sečí uvolňovací a sečí domýtnou, z nichž každá má v průběhu obnovy své specifické poslání.

Příklad:

Seč přípravná má za úkol uskutečnit jednak závěrečnou selekci stromů mateřského porostu, jednak upravit půdní a klimatické poměry uvnitř porostu. Přednostně se odstraňují nežádoucí druhy dřevin, stromy geneticky nevhodné a nemocné. Celý zásah musí být důsledně veden snahou uvolnit nej kvalitnější jedince dřevin obnovního cíle. Souběžně lze u těchto stromů očekávat světlostní přírůst. Rozvolněním zápoje se mění i porostní klima – zvyšuje se přísun srážek a tepla k lesní půdě, dochází k příznivým změnám ve vrstvě povrchového humusu. Intenzita těžebního zásahu je podmíněna výchozím stavem mateřského porostu, zastoupením dřevin a stanovištními podmínkami.

Seč semenná se zakládá v roce semenné úrody s cílem vytvořit co nej příznivější podmínky pro vyklíčení semene a úspěšný vývin náletu. Rozvolněním mateřský porost stále ještě poskytuje náletu ochranu proti extrémním výkyvům teploty, přímému slunečnímu světlu, vysoušivému větru a tlumí i agresivitu buřeně. Intenzita zásahu závisí opět na dřevině, stanovišti a periodicitě semenných let. Stupeň zakmenění klesá po semenné seči na 0,7 až 0,5. Mírnější intenzitu zásahu vyžadují zejména porosty na bohatých stanovištích a v exponovaných polohách.

Seč prosvětlovací (uvolňovací) se uskuteční zpravidla 3 až 5 let po vyklíčení semen v době, kdy nálet je dobře zakořeněn, odolnější proti nepříznivým klimatickým vlivům a kdy již potřebuje ke svému růstu větší přístup světla a vláhy. Na rozdíl od předešlých fází je prosvětlovací seč charakteristická nepravidelným rozmištěním zásahu. Úspěšně zmlazená místa mohou být mnohem více prosvětlena. Síla zásahu tak závisí nejen na dřevině a stanovišti, ale i rozsahu přírozeného zmlazení. Zakmenění se po prosvětlovací seči snižuje na 0,4 až 0,2.

Seč domýtná se provede v době, kdy nárost již nepotřebuje ochranu mateřského porostu (t.j. zpravidla při výšce 0,5 až 1,0 m) a znamená domýcení a vyklizení posledních zbytků původního mateřského porostu. Uskuteční-li se domýtná seč opožděně, t.j. až ve fázi mlazin, výrazně se zvyšuje nebezpečí jejich poškození, příp. i zničení. Doporučuje se těžit v době, kdy je nárost kryt sněhem. Klasickou velkoplošnou čtyřfázovou clonnou seč lze modifikovat i na menších obnovních prvcích – potom se jedná o maloplošné varianty seče clonné. Podle stavu mateřského porostu a vývoje přírozeného zmlazení lze jednotlivé fáze opakovat nebo naopak, slučovat. V nejjednodušší podobě může mít seč clonná pouze 2 fáze – seč semennou (popř. spojenou se sečí uvolňovací) a seč domýtnou.

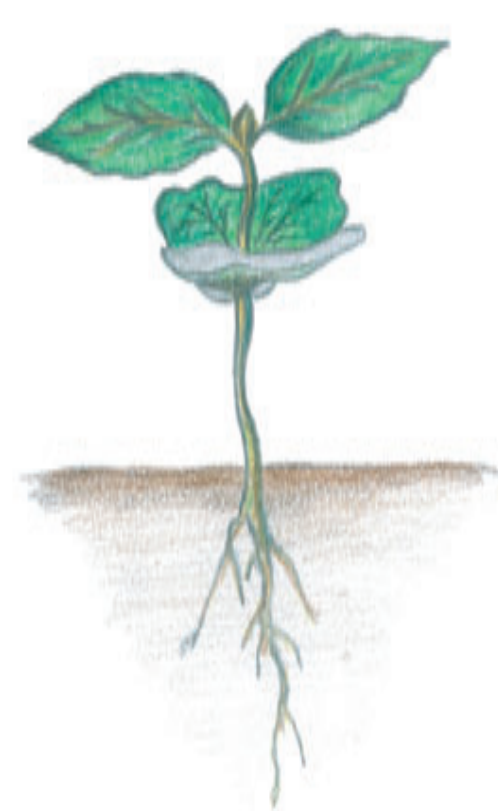
Seč okrajová

v současném pojetí pěstování lesů jedna ze tří základních obnovních sečí (společně s holosečí a sečí clonnou). Nový porost vzniká, popř. je zakládán podél okraje obnovovaného porostu. Toto základní postavení okrajové seče vyplývá ze specifických ekologických podmínek v blízkosti porostního okraje (porostní stěny), a to jak směrem do nitra mateřského porostu, tak směrem na odmycenou holou plochu. Seč okrajová se používá v různých úpravách. Je spojena zejména se jménem německého lesníka Ch. Wagnera, který ji ve značném rozsahu používal a propracoval.

buk lesní (*Fagus sylvatica*)

bukvice

semenáček

malý stromek

Zpracoval
Ing. Václav Köhler